

Departament d'Història i Història de l'Art

Campus Catalunya

Av. de Catalunya, 35 - 43002 Tarragona

Tel.: 977 559 595 – Fax: 977 559 597

sdgh@urv.cat

Dr. Amancio Isla Frez, director

Dr. Josep Fàbregas Roig, secretari

Objectius estratègics

El Departament d'Història i Història de l'Art, en el moment d'establir la planificació estratègica del curs 2013-2014, va continuar les pautes establertes el curs anterior amb la finalitat de reforçar les mesures preses a mitjà termini.

Aquestes mesures afecten la plantilla i la seva estructura i formació, així com el desenvolupament de la investigació, amb el suport a la realització de tesis doctorals i les publicacions realitzades pel PDI.

Objectius estratègics del Departament per a aquest curs

1. En relació amb el PDI del Departament, la proposta era augmentar el nombre de PDI acreditat i incrementar el nombre d'investigadors actius del Departament.

Pel que fa a l'acreditació del professorat durant el curs 2013-2014, la professora Marta Serrano ha estat acreditada per ANECA. El professor Josep M. Pons també l'ha sol·licitada, però encara s'està tramitant.

El nombre actual d'investigadors actius és de 33, cosa que implica un augment de dos professors en relació amb el curs anterior. Aquestes dades reflecteixen un esforç del Departament en la dinàmica de recerca, de manera que s'ha assolit un sostre difícilment superable; aquest augment confirma una tendència positiva que es manifesta des dels últims anys.

2. En relació amb les activitats de recerca i transferència, l'objectiu ha estat augmentar o mantenir el nombre de projectes competitius. L'actual situació econòmica i el retard en l'adjudicació dels projectes del Ministerio dificulta valorar l'èxit d'aquestes actuacions.

Hem de destacar la presència del Departament en grups de recerca consolidats, reconeguts per la Generalitat de Catalunya, com és el cas del grup Ideologies i Societat a la Catalunya Contemporània (ISOCAC), amb professorat de l'Àrea d'Història Contemporània, d'Història Moderna i de Didàctica de les Ciències Socials.

També s'ha renovat el grup Espai, Poder i Societat, en el qual participen professors de l'Àrea d'Història Medieval i d'Història de l'Art; als quals hem d'afegir el grup

interinstitucional liderat per l'ICAC, amb professorat de l'Àrea d'Arqueologia i els diversos grups vinculats a l'IPHES.

Igualment s'ha aconseguit un premi de la Institució Catalana de Recerca i Estudis Avançats, ICREA; el que ha rebut el Dr. Joan M. Thomàs Andreu.

3. Pel que fa les tasques docents i investigadores és objectiu del Departament augmentar el nombre de tesis llegendes. Durant aquest curs se n'han llegit tretze, una més que el curs anterior. Estem assolint també el sostre de les nostres previsions ja que aquest nombre duplica el nombre de tesis llegendes en els últims anys.

4. En les tasques investigadores, el Departament continua donant suport a l'activitat de publicacions del PDI. A la memòria acadèmica es pot visualitzar el volum i el ventall de publicacions aconseguides. Tenint en compte les dificultats d'aquests últims anys, mantenir una certa presència no es fàcil i el sol fet de conservar la posició assolida ja ens sembla una bona aportació.

Direcció estratègica i de govern:

El Departament manté la seva implicació en els graus d'Història i Història de l'Art i en la docència a la Facultat de Ciències de l'Educació i Psicologia; la seva presència en relació amb estudis de llicenciatura és purament residual.

Les dificultats fonamentals referides al nombre d'alumnes, que afecten especialment l'ensenyament d'Història de l'Art, s'han corregit en part. Pel que fa a l'altre aspecte negatiu, el fracàs dels alumnes de primer curs, s'ha combatut amb la divisió de grups i una dedicació més exhaustiva als estudiants d'aquest curs.

En relació amb l'elaboració dels treballs de fi de grau, s'ha anticipat la preparació i el calendari de manera que els alumnes puguin tenir temps suficient per realitzar-los. S'han avançat, també, les primeres tutories per l'elecció dels treballs de fi de grau per poder començar com més aviat millor el procés d'adjudicació, realització i assignació de tutors. També pel que afecta a l'avaluació.

S'han ajustat les mencions que s'ofereixen a quart curs tant d'Història com d'Història de l'Art. A Història s'ha mantingut el procés d'alternança d'assignatures i a Història de l'Art s'ha dissenyat una menció en patrimoni i se n'ha dissenyat una de nova, genèrica per al curs vinent.

Com va sent habitual les noves assignatures i la docència exigeixen una revisió de les fitxes del DOCnet.

En l'àmbit de la recerca, s'ha mantingut la política d'afavorir la publicació d'articles dels professors del Departament en revistes d'impacte.

El Departament ha subministrat professors i continua amb el suport per a la realització de simposis i seminaris, una tasca en la qual ja porta molts anys; se'n veurà una mostra en el lloc corresponent. Diversos membres d'aquest Departament intervenen de manera molt activa en activitats de tercera missió promogudes des de la mateixa Universitat, com les antenes del coneixement i les aules de la gent gran.

Activitats de formació de postgrau i de formació permanent

Els programes de postgrau que el Departament imparteix són:

- Arqueologia Clàssica. Hi ha matriculats 12 estudiants de nou accés.
- Arqueologia del Quaternari i Evolució Humana. Hi ha matriculats 12 estudiants de nou accés.
- Ciències Socials del Desenvolupament. Cultures i Desenvolupament a l'Àfrica. En ser un màster bianual aquest any no li corresponia matricular.
- Màster en Relacions Euromediterrànies. Hi ha matriculats 10 estudiants de nou accés.

Hi havia altres màsters en preparació, però el context econòmic que estem travessant dificulta la matriculació dels estudiants. De cara al proper curs s'ha demanat activar novament el màster en Societats Històriques i Formes Polítiques a Europa i el màster en Patrimoni.

Diversos professors del Departament, concretament cinc, participen en el màster general, a escala catalana, sobre Identitats Europees.

La caiguda del nombre d'estudiants, que es fa evident any rere any, posa en risc seriós la continuïtat dels màsters del Departament.

Programes de doctorat

1. Arqueologia

Coordinador: Joaquin Ruiz de Arbulo (URV - ICAC)

2. Quaternari i Prehistòria

Coordinador: Robert Sala Ramos

3. Societats Històriques, Territori i Patrimoni

4. Estudis Humanístics

Representant del Departament: Antonio Salcedo

Activitats de recerca i transferència

El nombre d'investigadors actius del Departament és de 33, dels quals quatre són investigadors de l'IPHES vinculats a l'Àrea de Prehistòria i un altre és investigador Beatriu de Pinós. En general totes les àrees estan involucrades en aquesta dinàmica. És una de les prioritats del Departament desenvolupar la investigació del PDI i assolir un nombre elevat d'investigadors actius; podem dir que pràcticament la totalitat del professorat ha obtingut aquesta condició.

Els grups de recerca del Departament s'han mantingut actius al llarg d'aquest curs. Desenvolupen projectes d'investigació, han participat en col·loquis, han tret publicacions i han dirigit treballs d'estudiants.

Els grups d'investigació del Departament són:

- Autoecologia Humana del Quaternari
- Ideologies i Societat a la Catalunya Contemporània (grup de recerca consolidat)
- Medioevum (inclòs al grup de recerca consolidat: Estudis Medievals: Espai, Poder, Cultura)
- Càtedra UNESCO del Diàleg Intercultural Mediterrani
- Cultura i Societat
- GREC: Gènere, Raça, Ètnia i Classe
- Grup de recerca de Gènere, Interculturalitat i Estudis Culturals de la Mediterrània (GIEM)
- Del Colonialisme al Món Global
- Imatge. Memòria. Gènere
- Interculturalitat: Art i Literatura
- Investigació Didàctica i Continguts Curriculars
- Musicologia
- Noblesa a l'Edat Moderna
- Població, Fiscalitat i Economia a l'Època Moderna (POFIECMO)
- Seminari de Topografia Antiga (SETOPAN)
- Seminari de Protohistòria i Arqueologia (GRESEPIA)

A més, diversos professors del Departament estan vinculats a grups de recerca d'altres universitats i centres d'investigació.

Els investigadors de l'àmbit de la Prehistòria han continuat els treballs en els jaciments d'Atapuerca, l'abric Romaní a Capellades, la Boella i Moià (Barcelona), les diverses excavacions de Càceres, Lugo, Orce i Gibraltar, així com en els jaciments internacionals de Geòrgia (Dmanisi) i els d'Algèria (Mostaganem).

El Seminari de Protohistòria ha continuat les seves excavacions de poblats ibèrics a les terres de l'Ebre, desenvolupa un projecte arqueològic rellevant a Tortosa i desenvolupa excavacions a Salou, a partir d'un conveni amb l'Ajuntament de la ciutat.

El curs 2013-14 s'han llegit les següents tesis doctorals:

- Muñoz Melgar, Andrés. *Sant Fructuós de Tarragona. Aspectes històrics i arqueològics del seu culte, des de l'antiguitat a l'actualitat*

- García Molsosa, Arnau. *Arqueologia dels paisatges culturals del massís del Montseny: dinàmiques històriques de la prehistòria a l'edat mitjana*
- Gil Duran, Núria. *Triple aproximació a les biennals d'art contemporani de les comarques de Tarragona: vessant estètica, sociològica i didàctica*
- Borràs Matamoros, Noèlia. *La nova i reial població de Sant Carles de la Ràpita (1780-1794)*
- Ros Doménech, Mireia. *Presoneres del moviment republicà irlandès. Her Majesty's Armagh prison 1971-1982*
- Juan Alarcón, Daniel José. *Los toques militares en España*
- Ferré Baldrich, Meritxell. *Pensament i acció del moviment feminista a Catalunya durant la transició democràtica (1975-1985)*
- Picin, Andrea. *The technological change in the Western Mediterranean during the MIS 3*
- Duman, Gokhan. *Political terrorism: the case of Turkey and Spain. Similarities and differences*
- Demirel, Gözde. *Foreign policy of Turkey and Spain versus Middle East, after 2002. Transition to democracy and new international agents*
- Lozano Fernández, Iván. *Evolución de *Mimomys Savini* en la Península Ibérica durante el pleistoceno inferior; implicaciones biocronológicas y paleoambientales en el estudio de las primeras poblaciones humanas de Europa*
- Calabrese, Erminia. *Militer au Hezbollah dans la banlieue sud de Beyrouth (2004-2011)*
- Cervera Obregón, M. Antonio. *La colección de vaciados griegos y romanos del Museo Nacional de las Culturas-INAH, México*

Per tant, sumen un total de tretze tesis llegendes. De les quals vuit van obtenir la qualificació d'excel·lent *cum laude* i cinc la d'EXCEL·LENT. Significa un lleuger augment en relació amb l'any anterior, que va ser de dotze tesis llegendes. La dinamització de l'activitat doctoral i l'augment del nombre de tesis és un eix fonamental en el Pla Estratègic del Departament.

Llibres publicats.

ARNABAT, R.; M. DUCH (coord.). *Historia de la sociabilidad. Del asociacionismo a las redes sociales*. València, PUV, 2014.

CARBONELL, Jordi. *Josep Tapiró, pintor en Tánger*. Barcelona, MNAC, 2014.

CARBONELL, Jordi; QUÍLEZ, Francesc. *Fortuny, el mite*. Reus, Ajuntament de Reus, 2013.

DUCH, Montserrat. *¿Una ecología de las memorias colectivas? La transición a la democracia revisitada*. Lleida, Milenio, 2014.

GAVALDÀ, Antoni. *El primer franquisme sindical a Tarragona i comarca. Persones i actuacions*. Tarragona, Arola editors, 2013.

PONS, J.M. *Pere Boldú i Tilló. Cooperació i formació*. Valls-Barcelona, Cossetània-Fundació Roca i Galès, 2013.

ROVIRA GÓMEZ, S.J. *29 retalls més d'història d'Altafulla*. Altafulla, I.E. Altafulla, 2013.

—. *La gent de mar de Tarragona (segle XVII)*. Tarragona, Port de Tarragona, 2014.

ROVIRA GÓMEZ, S.J.; MUÑOZ SEBASTIÀ, Joan H. *El municipi de Tortosa a l'època del Renaixement. El llibre de rúbriques (1556-1587)*. Tortosa, Editorial Gràfica Dertosenca, 2013.

THOMAS, Joan Maria. *El gran golpe. El «caso Hedilla» o cómo Franco se quedó con Falange*. Barcelona, Debate, 2014.

Articles i publicacions en llibres

ALLUÉ, E.; FULLOLA, J.M.; MANGADO, X.; PETIT, M.A.; BARTROLÍ, R.; TEJERO J.M. «La séquence anthracologique de la grotte du Parco (Alòs de Balaguer, Espagne): paysages et gestion du combustible chez les derniers chasseurs-cueilleurs». *L'anthropologie* 117, 2013, p. 420-435.

BARGALLÓ, A.; MOSQUERA, M. «Can hand laterality be identified through lithic technology?». *Laterality* 19(1), 2014, p. 37-63.

BLASCO, R.; ROSELL, J.; CUARTERO, F.; FERNÁNDEZ PERIS, J.; GOPHER, A.; BARKAI, R. «Using bones to shape stones: MIS 9 bone retouchers at both edges of the Mediterranean sea». *Plos One* 8, e76780, 2013.

BLASCO, R.; ROSELL, J.; FERNÁNDEZ PERIS, J.; ARSUAGA, J.L.; BERMÚDEZ DE CASTRO, J.M.; CARBONELL, E. «Environmental availability, behavioural diversity and diet: a zooarchaeological approach from the TD10-1 sublevel of Gran Dolina (Sierra de Atapuerca, Burgos, Spain) and Bolomor Cave (Valencia, Spain)». *Quaternary Science Reviews* 70, p. 124-144.

BONET DONATO, Maria. «La centralización en el gobierno del priorato de Navarra: el convento de Rodas y la gestión de las encomiendas». PAVÓN BENITO, Julia; BONET DONATO, Maria (ed.). *La orden del Hospital de San Juan de Jerusalén. Contextos y trayectorias del Priorato de Navarra medieval*. Pamplona, Consejo Superior de Investigaciones Científicas-EUNSA, 2013, p. 179-271.

—. «Obligaciones y contribuciones de los hospitalarios hispanos al convento de Rodas». MORELLÓ BAGET, Jordi (ed.). *Financiar el reino terrenal. Contribución de la Iglesia a finales de la edad media (siglos XIII-XVI)*. Madrid, Consejo Superior de Investigaciones Científicas, 2013, p. 281-313.

—. «Els hospitalers en temps de Jaume I». FERRER I MALLOL, M. Teresa (cur.). *Jaume I. Commemoració del VIII centenari del naixement de Jaume I*, vol. II. Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 2013, p. 399-361.

CÁCERES, I.; ESTEBAN-NADAL, M.; BENNÀSAR, M.; MARÍN MONFORT, M. D.; PESQUERO, M. D.; FERNÁNDEZ-JALVO, Y. «Osteophagia and dental wear in herbivores: actualistic data and archaeological evidence». *Journal of Archaeological Science* 40(8), 2013, p. 3.105-3.116.

DAURA, J.; SANZ, M.; GARCÍA, N.; ALLUÉ, E.; VAQUERO, M.; FIERRO, E.; CARRIÓN, J.S.; LÓPEZ-GARCÍA, J.M.; BLAIN, H.A.; SÁNCHEZ-MARCO, A.; VALLS, C.; ALBERT, R.M.; FORNÓS, J.J.; JULIÀ, R.; FULLOLA, J.M.; ZILHÃO, J. «Terrasses de la Riera dels Canyars (Gavà, Barcelona): the landscape of Heinrich Stadial 4 north of the “Ebro frontier” and implications for modern human dispersal into Iberia». *Quaternary Science Reviews* 60, 2013, p. 26-48.

ECKER, M.; BOCHERENS, H.; JULIEN, M.A.; RIVALS, F.; RAYNAL, J.-P.; MONCEL M.-H. «Middle Pleistocene ecology and Neanderthal subsistence: Insights from stable isotope analyses in Payre (Ardèche, Southeastern France)». *Journal of Human Evolution* 65, 2013, p. 363-373.

FÀBREGAS ROIG, Josep. «La difusió de les idees liberals a la premsa d'inicis del segle XIX». FÀBREGAS ROIG, Josep; NAVAIS ICART, Joan (coord.). *Premsa i societat. Aspectes Econòmics i Socials*. Reus, Arola Edit.-Centre de Lectura-Publicacions URV, 2013.

GABUCIO, M.J.; CÁCERES, I.; RODRÍGUEZ-HIDALGO, A.; ROSELL, J.; SALADIÉ, P. «A wildcat (*felis silvestris*) butchered by Neanderthals in Level O of the Abric Romaní site (Capellades, Barcelona, Spain)». *Quaternary International* 326-327(0), 2014, p. 307-318.

GARCÍA-MEDRANO, P.; OLLÉ, A.; MOSQUERA, M.; CÁCERES, C.; DÍEZ, C.; CARBONELL, E. «The earliest Acheulean technology at Atapuerca (Burgos, Spain): Oldest levels of the Galería site (GII Unit)». *Quaternary International* 2014:

<<http://dx.doi.org/10.1016/j.quaint.2014.03.053>>

GAVALDÀ, Antoni (autor i assessor didàctic). SOLÉ SABATÉ, Josep M.; SOLÉ, Queralt (dir. i coord.). *Història de Catalunya. L'alta edat mitjana. Del segle V al XII*, vol. 2. Barcelona, Edicions 62 i Ajuntament de Barcelona, 2014.

GAVALDÀ, A.; PONS, J.M. «Los valores cooperativos en la educación primaria. Equidad y responsabilidad en la participación: una propuesta didáctica». PAGÈS, Joan; SANTISTEBAN, Antoni (ed.). *Una mirada al pasado y un proyecto de futuro. Investigación e innovación en didáctica de las ciencias sociales*, vol. 1. Barcelona, Universitat Autònoma de Barcelona i AUPDCS, 2014, p. 185-193.

GAVALDÀ, A.; PONS, J.M.; CASTILLO, V.; GIL, N.; SUÑÉ, J. «L'ensenyament pràctic de la didàctica de les ciències socials a alumnes de grau d'Educació Infantil: experiències de millora en el treball de l'espai.» Comunicació presentada al Congrés Internacional Multidisciplinar d'Investigació Educativa, 5 de juliol de 2013: <<http://amieedu.org/openc/index.php/2cimie/go/paper/downloadSuppFile/107/64>>

GIL DURAN, Núria. «La didàctica de la memòria històrica a través del arte contemporáneo: el caso de Corbera d'Ebre». PAGÈS, Joan; SANTISTEBAN, Antoni (ed.). *Una mirada al pasado y un proyecto de futuro. Investigación e innovación en didáctica de las ciencias sociales*, vol. 2. Barcelona, Universitat Autònoma de Barcelona

i Asociación Universitaria del Profesorado de Didáctica de las Ciencias Sociales, 2013, p. 67-75.

ISLA FREZ, A. «Discordia fratrum y el influjo historiográfico sobre la Historia mal llamada Silense», *Anuario de Estudios Medievales* 43(2), 2013, p. 677-694.

JIMÉNEZ-MORENO, G.; BURJACHS, F.; EXPÓSITO, I.; OMS, O.; CARRANCHO, Á.; VILLALAÍN, J.J.; AGUSTÍ, J.; CAMPENY, G.; GÓMEZ DE SOLER, B.; VAN DER MADE, J. «Late Pliocene vegetation and orbital-scale climate changes from the western Mediterranean area». *Global and Planetary Change*, 108, 2013, p. 15-28: <<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0921818113001379>> [Rànquing revista: 24/170; quartil: 1.]

LÓPEZ SÁEZ, J.A.; IRIARTE, M.J.; BURJACHS, F. «Arqueopalinología». GARCÍA DÍEZ, M.; ZAPATA, L. (ed.): *Métodos y técnicas de análisis y estudio en arqueología prehistórica. De lo técnico a la reconstrucción de los grupos humanos*. Gasteiz, Servicio Editorial de la Universidad del País Vasco / Euskal Erriko Unibertsitateko Argitalpen Zerbitzua, 2013, p. 273-289.

MAR, R.; RUIZ DE ARBULO, J.; VIVO, D. «Los genios de los *conventus iuridici* y el lugar de reuniones del *concilium provinciae Hispaniae citerioris* ¿Una “curia” de uso provincial en Tarraco?». *Las sedes de los ordines decurionum en Hispania. Análisis arquitectónico y modelo tipológico*. Mérida, Consejo Superior de Investigaciones Científicas, Anejos de Archivo Español de Arqueología 67, 2013, p. 25-42.

MARTÍNEZ, K.; GARCIA, J.; BURJACHS, F.; YLL, R.; CARBONELL, E. «Early human occupation of Iberia: the chronological and palaeoclimatic inferences from Vallparadís (Barcelona, Spain)». *Quaternary Science Reviews* 85, 2014, p. 136-146:

<<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0277379113004691>>

MOSQUERA, M.; OLLÉ, A.; RODRÍGUEZ, X.P. «From Atapuerca to Europe: tracing back the earliest peopling of Europe». *Quaternary International* 295, 2013, p. 130-137.

NOGALES, Pedro; PERÉZ PORTABELLA, Antonio; SUÁREZ, José Carlos. «Franco contra Hollywood. Investigación del hundimiento de la Columbia en España». PÉREZ PERUCHA, Julio; RUBIO ALCOVER, Agustín (ed.). *El Papel de los Géneros en el Cine Español. De cimientos y contrafuertes*. Bilbao, Universidad del País Vasco-AEHC, 2013, p. 441-444.

OLLÉ, A.; MOSQUERA, M.; RODRÍGUEZ, X.P.; DE LOMBERA-HERMIDA, A.; GARCÍA-ANTÓN, M.D.; GARCÍA-MEDRANO, P.; PEÑA, L.; MENÉNDEZ, L.; NAVAZO, M.; TERRADILLOS, M.; BARGALLÓ, A.; MÁRQUEZ, B.; SALA, R.; CARBONELL, E. «The Early and Middle Pleistocene technological record from Sierra de Atapuerca (Burgos, Spain)». *Quaternary International* 295, 2013, p. 138-167:

<<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1040618211006483>>

OLLÉ, A.; VERGÈS, J.M. «The use of sequential experiments and SEM in documenting stone tool microwear», *Journal of Archaeological Science*, 2014, doi: 10.1016/j.jas.2013.10.028:

<<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0305440313003750>>

PONS, J.M. «La imagen del Imperio austro-húngaro y su papel en los Balcanes». GINÉ, Marta; PALENQUE, Marta; GOÑI, José M. (ed.). *La recepción de la cultura extranjera en «La Ilustración Española y Americana» (1869-1905)*. Berna (Suïssa), Peter Lang, 2013, p. 431-450.

RIVALS, F.; RINDEL, D.; BELARDI, J.B. «Dietary ecology of extant guanaco (*Lama guanicoe*) from Southern Patagonia: Seasonal leaf browsing and its archaeological implications». *Journal of Archaeological Science* 40, 2013, p. 2.971-2.980.

ROCA VERNET, J. «From the Cortes to the Cities, Exercising and Representing National Sovereignty. Barcelona during the Trienio Liberal (1820-1823)». ROBERTS, Stephen G.H.; SHARMAN, Adam (ed.). *1812 Echoes: The Cadiz Constitution in Hispanic History, Culture and Politics*. Newcastle, Cambridge Scholars Publishing, 2013, p. 130-149.

—. «Las plazas y la representación de la nación liberal, Barcelona 1820-1857». GABRIEL, P.; POMÉS, J.; FERNÁNDEZ, F. (dir.). *España Res publica. Nacionalización española e identidades en conflicto (siglos XIX y XX)*. Granada, Editorial Comares, 2013, p. 11-23.

RUIZ DE ARBULO, J. «La legión de Marte y la fundación de la colonia Tarraco». *Tarraco Biennial. Govern i societat a la Hispania Romana. Homenatge a Géza Alföldy*. Tarragona, 2013, p. 263-278.

—. «El *signaculum* de Caius Valerius Avitus, duoviro de Tarraco y propietario de la villa dels Munts (Altafulla)», *Pyrenae* 45(1), 2014, p. 1-27.

SAHNOUNI, M.; ROSELL, J.; MADE, J.V.D.; VERGÈS, J.M.; OLLÉ, A.; KANDI, N.; HARICHANE, Z.; DERRADJI, A.; MEDIG, M. «The first evidence of cut marks and usewear traces from the Plio-Pleistocene locality of El-Kherba (Ain Hanech), Algeria: implications for early hominin subsistence activities circa 1.8 Ma». *Journal of Human Evolution* 64, 2013, p. 137-150.

SALADIÉ, P.; RODRÍGUEZ-HIDALGO, A.; HUGUET, R.; CÁCERES, I.; DÍEZ, C.; VALLVERDÚ, J.; CANALS, A.; SOTO, M.; SANTANDER, B.; BERMÚDEZ DE CASTRO, J.M.; ARSUAGA, J.L.; CARBONELL, E. «The role of carnivores and their relationship to hominin settlements in the TD6-2 level from Gran Dolina (Sierra de Atapuerca, Spain)». *Quaternary Science Reviews* 93(0), 2014, p. 47-66.

SUÁREZ FERNÁNDEZ, José Carlos. «Las Vegas. Un oasis/tómbola de luz y de color». GARCÍA GÓMEZ, Francisco; PAVÉS, Gonzalo M. (coord.). *Ciudades de cine*. Madrid, Cátedra, 2014, p. 143-154.

THOMAS, Joan Maria «La Unificación: Coyuntura y proyecto de futuro». RUIZ CARNICER, M.A. *Falange. Las culturas políticas del fascismo en la España de Franco*. Saragossa, I. Fernando El Católico, 2013, p. 169-177.

VAQUERO, M.; ALLUE, E.; BISCHOFF, J.L.; BURJACHS, F.; VALLVERDÚ, J. «Environmental, depositional and cultural changes in the Upper Pleistocene and Early Holocene: The cinglera del Capelló sequence (Capellades, Spain)». *Quaternaire* 24(1), 2013, p. 49-64.

Organització de congressos, jornades i seminaris:

1r quadrimestre

- Seminari: El Rol Actual de la Història de l'Art (II). Visions Perifèriques de la Professi3. Coordinadora: Marta Serrano.
- Seminari: Deslizamiento del Proyecto al Trayecto: Cultura, Arte, Educaci3n y Procesos de Investigaci3n. Coordinadora: N3ria Gil.
- Cicle: La Hist3ria i la Literatura, a c3rrec de Jordi Canal.
- Jornada Via Catalana 1701-2014. Coordinadora: Montserrat Duch.
- II Jornades de Tardor de Tacita Muta. Coordinadora: Elisabet Huntingford Antigas.

2n quadrimestre

- Estada del professor d'investigaci3 i doc3ncia (seminari i confer3ncies) Pablo Aravena (professor de la Universitat de Viña del Mar i de Valparaíso). Coordinador: Ramon Arnabat.
- Congrés Internacional sobre Transicions al Món Contemporani. Coordinador: Josep Sánchez Cervell3.
- Estada d'investigaci3 i doc3ncia d'Ana Paula Vosne Martins de la Universitat de Panamà. Coordinadora: Montserrat Duch.
- Estada del professor Bartosz Kackzorowski de Pol3nia (seminari i confer3ncies). Coordinador: Xavier Moreno.
- Estada del professor Gunnar Lehmann de la Universitat Ben Gurion (Israel) (confer3ncies). Coordinadors: David Bea i Maria Bonet.
- Seminari: La Pres3ncia Cartaginesa a Catalunya. Coordinador: Jordi Diloli.
- Seminari Internacional Castella et Presidia a la Façana Mediterrània de la Hispania Romana. Coordinador: Joaquín Ruiz de Arbulo.
- Seminari Mirades Documentals i M3sica. Coordinador: José Carlos Suárez.
- Curs: Arqueologia de les Societats Indígenes de Mesoam3rica. Coordinador: Robert Sala.

Projectes competitiu d'investigaci3 del Departament

En espera de la resoluci3 dels projectes d'enguany, 2013, posem la relaci3 dels de 2012, encara vigents.

Projecte dirigit pel professor Joan M. Thomàs. HAR2012-30848 "Estados Unidos, Alemania, Gran Bretaña, Jap3n y sus relaciones con España durante la Segunda Guerra Mundial y la primera postguerra (1939-1953): nuevas perspectivas".

Projecte dirigit pel professor José Carlos Suárez, HAR2012-32566 “Estudio de la decadencia de la Columbia Española y de la distribución de Hollywood en España durante el Franquismo”.

Projecte dirigit pel professor Joaquín Ruiz de Arbulo, HAR2012-37405-C04-01 “Roma, las capitales provinciales y las ciudades de Hispania: difusión de modelos en la arquitectura y el urbanismo romanos”.

Projecte dirigit pel professor Jordi Diloli Fons, HAR2012-33395 “Adaptación al medio y evolución sociopolítica de las comunidades asentadas en el valle del Ebro desde el Bronce Final hasta época romana”.

Aquests projectes posen de manifest els diferents àmbits d'investigació del Departament i són una bona mostra de la seva dinàmica investigadora.

Activitats d'extensió

Dins del marc de la Facultat de Lletres (URV) el Departament desenvolupa un paper rellevant en la promoció de diversos cursos i conferències, tant per als estudiants com per al personal aliè. Aquesta dinàmica resulta rellevant per a la transferència de coneixements al medi social.

Aquesta activitat s'ha desenvolupat en l'àmbit de les antenes del coneixement; en el Departament, la professora Núria Gil i el professor Josep Fàbregas són els coordinadors de les antenes de Tortosa i de Reus, respectivament.

La professora Montserrat Ríos, dins les activitat de la Coral Universitària, ha presentat el tercer CD de la Coral de la URV: *Entre el cel i la terra*. Amb l'Orquestra Simfònica del Vallès, ha interpretat el *Rèquiem* de Brahms, en la gira que es va fer per Tarragona, Igualada, Lleida i Barcelona (Palau de la Música). Igualment ha participat en la missa de celebració del tercer aniversari de la Sagrada Família.

Amb motiu de l'extinció de la llicenciatura no s'han desenvolupat activitats de crèdits lliures.

Memòria econòmica

ORGÀNICA 3800000 PRESSUPOST CORRENT DEPARTAMENT

CAP.	INGRESSOS	DESPESES	ROMANENT
CAP. I	2.316,07	2.316,07	0
CAP. II	43.364,41	29.866,96	13.497,45
CAP. VI	5.488,50	2.881,26	2.607,24
TOTAL	51.168,98	35.064,29	16.104,69

ORGÀNICA 3800134 APORTACIÓ PLA ESTRATÈGIC

CAP.	INGRESSOS	DESPESES	ROMANENT
CAP. II	0	0	0
CAP. IV	6.398,90	4.040,45	2.358,45
CAP. VI	0	0	0
TOTAL	6.398,90	4.040,45	2.358,45

ORGÀNICA 3800186 (RECLASSIF. ACORD GERÈNCIA)

CAP.	INGRESSOS	DESPESES	ROMANENT
CAP. II	2.073,55	0	2.073,55
CAP. IV	1.185,15	0	1.185,15
CAP. VI	452,77	452,77	0
TOTAL	3.711,47	452,77	3.258,70

ORGÀNICA 3800537 (APORTACIÓ PLA ESTRATÈGIC ROM 2009)

CAP.	INGRESSOS	DESPESES	ROMANENT
CAP. IV	346,95	346,95	0
TOTAL	346,95	346,95	0

ORGÀNICA 3800538 (ROMANENTS 2009 ACORD GERÈNCIA)

CAP.	INGRESSOS	DESPESES	ROMANENT
CAP. I	5.965,52	5.965,52	0
CAP. IV	39.528,62	9.710,40	29.818,22
TOTAL	45.494,14	15.675,92	29.818,22

ORGÀNICA 3800585 (OVERHEADS)

CAP.	INGRESSOS	DESPESES	ROMANENT
CAP. II	4.074.49	305.98	3.768.51
TOTAL	4.074.49	305.98	3.768.51

ORGÀNICA 3800612 (PACTE DEDICACIÓ CURS 11/12)

CAP.	INGRESSOS	DESPESES	ROMANENT
CAP. II	6.953,03	3.099,62	3.853,41
CAP. VI	545,68	545,68	0
TOTAL	7.498,71	3.645,30	3.853,41